

FRASEOLOGISMES SOMÀTICS EN CATALÀ: METÀFORES I METONÍMIES AMB ULL

Ainhoa Segura Marcos - Universitat d'Alacant

INTRODUCCIÓ

1. ULL presenta un alt grau d'*entrenchment* en català que es manifesta en:

a) La diversitat de sentits

b) Nombre important d'UFs, sobretot, locucions verbals, adverbials i preposicionals:

FER ELS ULLS GROSSOS **NINA (O NINETA) DE L'ULL**

2. La majoria d'UFs parteixen de metàfores o metonímies:

+ VEURE ÉS CONÈIXER + O + VEURE ['VIA D'ACCÉS DEL CONEIXEMENT'] PER CONÈIXER +

3. Estudi diacrònic dels fraseologismes: **procés de subjectivació**

RESULTATS

La saviesa ens entra pels ulls: ull de l'enteniment
(VISIÓ I CONEIXEMENT)

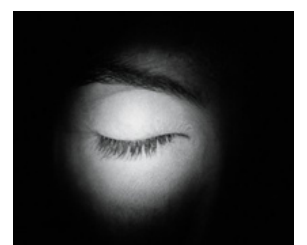
de la VISIÓ al CÀLCUL
(a ull > a (bell) ull)

El resultat fou que l'humanista hagué de ser tingut, ineluctablement, per sospitos, **als ulls de** tots dos partits: sospitos de fer el joc a l'enemic (Joan Fuster, *Diccionari per a ociosos*, 1964; *Obres completes*, II, 1991, p. 222)

de la VISIÓ a la VALORACIÓ
(als ulls de/d')

Lo remey per tals personas [penitents] es seguir ab ulls cluchs lo consell de un home docte y prudent y deixarse en sas mans (*Manual instrucció de novicis*, 1755, p. 58)

de NO VEURE-HI a la CONFIANÇA
(a ulls clucs)

CONCLUSIONS

1. ULL --> alt grau d'*entrenchment* ('arrelament') en el sistema cultural
2. Aquesta xarxa es recolza sobre un itinerari del tipus: **VISIÓ > CONEIXEMENT > [CÀLCUL (aproximat)] > VALORACIÓ (opinió, parer, judici) > IMPLICACIÓ PERSONAL**
3. Aquest repertori d'UFs mostra l'actuació d'una de les constants en la construcció del significat: **el procés de subjectivació**

Bibliografia i corpus

CICA = Corpus Informatitzat del Català Antic, Joan Torruella (dir.), amb Manuel Pérez Saldanya i Josep Martines; selecció de textos de Vicent Martines. CIMTAC = Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis; Josep Martines/ Vicent Martines (dirs.), Jordi Antolí / Elena Sánchez (coord.), Alacant: Universitat d'Alacant/ISIC-IVITRA.

CTILC = Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana. IEC. Joaquim Rafel (dir.).

Evans, Vyvyan & Green, Melanie (2006): *Cognitive linguistics. An introduction*. Londres: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Fauconnier, Gilles & Turner, Mark (2002): *The Way We Think: Conceptual Blending And The Mind's Hidden Complexities*. Nova York: Basic Books.

Geeraerts, Dirk (2010): *Theories of Lexical Semantics*. Oxford: Oxford University Press.

Ibarretxe, Iraide & Valenzuela, Javier (dirs.) (2012): *Lingüística cognitiva*. Barcelona, Anthropos.